

Aan:
mevrouw R. Zuiker

(i.a.a. de overige Statenleden)

Assen, 6 juni 2023

Ons kenmerk 23/5.4/2023000680

Behandeld door team Landelijk Gebied

Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen ex artikel 41 Reglement van orde van de PvdD-fractie over yoghurtfabriek Fage

Geachte mevrouw Zuiker,

In uw brief van 8 mei 2023 stelde u een aantal vragen over Yoghurtfabriek Fage. Deze vragen beantwoorden wij als volgt.

Vraag 1

- a. Klopt het dat Fage met 2,5 miljoen liter per dag ongeveer 3% van het Drentse drinkwater nodig heeft? Zo nee, welk percentage is het dan?
- b. Bent u het met de Partij voor de Dieren eens dat het benodigde aandeel van het drinkwater onevenredig veel is voor één bedrijf? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 1

- a. Ja.
- b. *Nee, de WMD kan aan deze drinkwatervraag voldoen. In de regio Hoogeveen is voldoende beschikbaarheid van drinkwater, zo blijkt uit onderzoek. In het onderzoek kijkt WMD naar de beschikbaarheid van drinkwater (productie- en distributiecapaciteit), de winvergunningen en WMD maakt een prognose van hoeveel drinkwater in de komende jaren nodig is.*

Vraag 2

- a. Bent u op de hoogte van de berekeningen (en aannames) van de WMD dat deze hoeveelheid drinkwater voor Fage in de toekomst gegarandeerd kan worden?
- b. Zo ja, kunt u ons deze berekeningen toesturen?

Antwoord 2

- a. *Ja, op hoofdlijnen. WMD maakt jaarlijks een drinkwaterprognose. Daarin is de drinkwaterlevering aan Fage verwerkt.*
- b. *In bijlage 1 treft u een samenvatting van de laatste prognose aan. Bovendien wordt de leveringszekerheid door de Inspectie Leefomgeving en Toezicht (ILT) beoordeeld. Het ILT is de wettelijk toezichthouder op de drinkwaterbedrijven.*

Vraag 3

- a. Bent u op de hoogte van de leveringsvoorwaarden die WMD met Fage heeft afgesproken?
- b. Zo ja, kunt u ons deze voorwaarden toesturen?

Antwoord 3

- a. *Nee.*
- b. *Wel zijn de aansluitvoorwaarden en algemene voorwaarden van WMD van toepassing. Deze zijn openbaar beschikbaar [Voorwaarden - WMD](#).*

Vraag 4

- a. Het RIVM adviseert dat de overheid regie moet nemen om alle (tegengestelde) belangen af te wegen bij de verdeling van schaars drinkwater. Bent u dat met het RIVM eens? Graag toelichting.
- b. Zo ja, welke overheidslaag zou in uw ogen deze regie op zich moeten nemen? Graag toelichting.

Antwoord 4

- a. *Nee, er is in de provincie geen sprake van een schaarste aan drinkwater waar een overheidsinterventie noodzakelijk is. De provincie voert wel de regie op het grondwater met als uitgangspunt een duurzame instandhouding en evenwichtige verdeling van de grondwaterstand en grondwaterstroming voor de functies van het watersysteem. Met inachtneming van dit uitgangspunt zijn voor een toekomstige vraag naar grondwater voor de levering van drinkwaterkwaliteit Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) aangewezen in het Regionaal Waterprogramma. Wij baseren ons hierbij op een mogelijke groei van de vraag naar drinkwater en de daarvoor benodigde watervoorraad tot 2050 op basis van een landelijk afgesproken methodiek. In onze brief van 25 oktober 2022, kenmerk 43/5.6/2022001505, naar aanleiding van vragen van PvdA over leveringszekerheid hebben wij uw Staten hierover geïnformeerd. Hierin is zowel huishoudelijk gebruik als de zakelijke watervraag naar drinkwater meegenomen. Het waterbedrijf kan zelf de afweging maken om zakelijke aansluitingen te realiseren, zo lang het binnen de ASV's past.*
- b. *Niet van toepassing.*

Vraag 5

- a. In hoeverre krijgt Fage voorrang (op andere afnemers en inwoners) met de afname van drinkwater als er tekort aan drinkwater dreigt in dat deel van Drenthe? Graag toelichting.
- b. Wat is over de rangschikking voor water-afnemers geregeld bij schaarste? Kunt u ons deze informatie toesturen?

Antwoord 5

- a. *Er is geen voorrangregeling voor drinkwater in Drenthe. De WMD beschikt over voldoende vergunningen en productiecapaciteit voor drinkwater in haar voorzieningsgebied. Ook in een droge zomer is er voldoende drinkwater beschikbaar.*
- b. *Zie ons antwoord bij 5.a.*

Vraag 6

- a. Wat vindt het college van de aanschaf van stikstofrechten ten behoeve van de fabriek door de gemeente Hoogeveen. Is dat een gemeentelijke taak? Graag toelichting.
- b. Had deze stikstofruimte niet naar de PAS melders of woningbouw moeten gaan? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

- a. *De afwegingen die een gemeente maakt ten aanzien van hun rol en taakopvatting bij het faciliteren van de komst van nieuwe onderneming is aan de betreffende gemeente. Op dit moment is het zo dat extern salderen (wat in dit geval getracht wordt te doen voor het verkrijgen van voldoende stikstofrechten voor deze nieuwe activiteit) voorlopig niet mogelijk is. Dit betekent dat de ontwerpvergunning voor Fage niet zonder aanpassingen definitief kan worden gemaakt. Of dit überhaupt mogelijk is weten we nu nog niet. Wij zijn hierover in gesprek met de gemeente en initiatiefnemer.*
- b. *Wij zijn het er mee eens dat waar wij invloed hebben op de aanwending van verworven stikstofrechten, dat dit in eerste aanleg naar de natuur, vervolgens naar PAS-melders en daarna naar andere ontwikkelingen zou moeten gaan.*

Vraag 7

- a. Is het college op de hoogte van de wens van de regering om minder dierlijke eiwitten te consumeren in Nederland (in verband met de klimaateffecten van de productie van onder andere zuivel)?
- b. In hoeverre is het dan logisch om een zuivelfabriek een grote som subsidie te geven? Graag toelichting.

Antwoord 7

- a. *Ja, hier hebben wij kennis van genomen.*
- b. *De subsidie voor het upgraden van de riolering zou niet naar Fage gaan, maar naar de gemeente Hoogeveen ten behoeve van het gehele vestigingsklimaat op het bedrijventerrein Riegmeer.*

Vraag 8

- a. Heeft het college er zicht op in hoeverre de yoghurtfabriek afhankelijk wordt van arbeidsmigranten om in de fabriek te werken?
- b. Is er in Drenthe voldoende adequate huisvesting voor deze arbeidsmigranten? Zo ja, waar baseert het college dat op?
- c. Wie draagt de kosten voor het creëren van deze huisvesting?

Antwoord 8

- a. *Hier hebben wij geen zicht op, maar dat verwachten wij niet. In de procesindustrie is veel hoogwaardige werkgelegenheid. Als Fage zich alsnog in Drenthe kan vestigen, krijgt Drenthe er een high tech zuivelfabriek bij. Het gebruikt de nieuwste technieken en heeft een geavanceerde zuiveringsinstallatie voor het afvalwater.*
- b. *Dit is (nog) niet aan de orde.*

Vraag 9

Vindt het college, met de kennis van nu, de investering in het bedrijf Fage een goede besteding van maatschappelijk geld? Zo ja, waarom?

Antwoord 9

Zoals hierboven genoemd gaat de investering naar de opwaardering van de riolering waardoor het afvalwater van grootschalige industrie op Riegmeer op een verantwoorde manier verwerkt en gezuiverd kan worden. Het college staat nog steeds achter deze investering.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

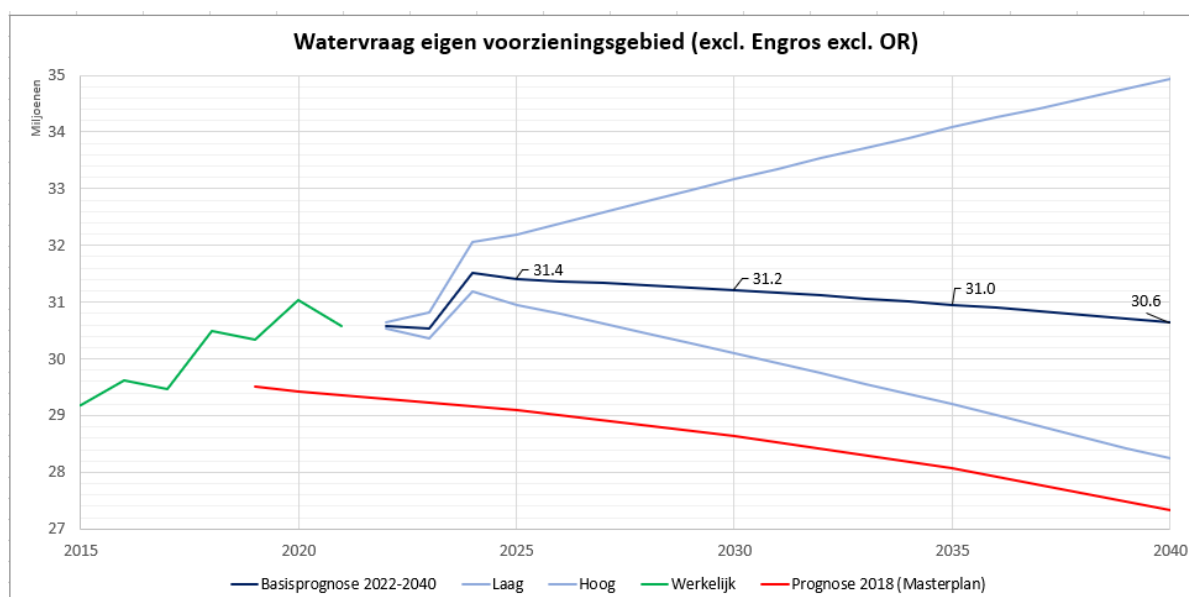
, secretaris

Bijlage Prognose drinkwaterbehoefte
mb/coll.

Prognose drinkwaterbehoefte (bron: Masterplan Infrastructuur WMD)

WMD maakt jaarlijks een prognose van de drinkwaterbehoefte voor het gehele voorzieningsgebied. In de prognose is voor verschillende verbruikscategorieën bepaald wat het huidige verbruik is en hoe dit verbruik zich de komende jaren waarschijnlijk gaat ontwikkelen. In afwijking van voorgaande jaren is in de prognose 2022 voor het eerst gebruik gemaakt van onzekerheidsbanden, waarmee inzichtelijk gemaakt wordt wat de bandbreedte van de drinkwaterbehoefte is.

De prognose is opgesteld aan de hand van de Vewin methodiek. Figuur 1 toont in groen de werkelijke drinkwaterafgifte aan het eigen voorzieningsgebied vanaf 2015. Deze figuur toont in rood de prognose op basis waarvan het vorige masterplan opgesteld is. De donkerblauwe lijn toont de basisprognose; de meest aannemelijke ontwikkeling van de drinkwaterbehoefte in het eigen voorzieningsgebied voor de periode 2022-2040. De lichtblauwe lijnen geven een boven- en ondergrens van de aannemelijke ontwikkeling van de geprognosticeerde drinkwaterbehoefte weer.

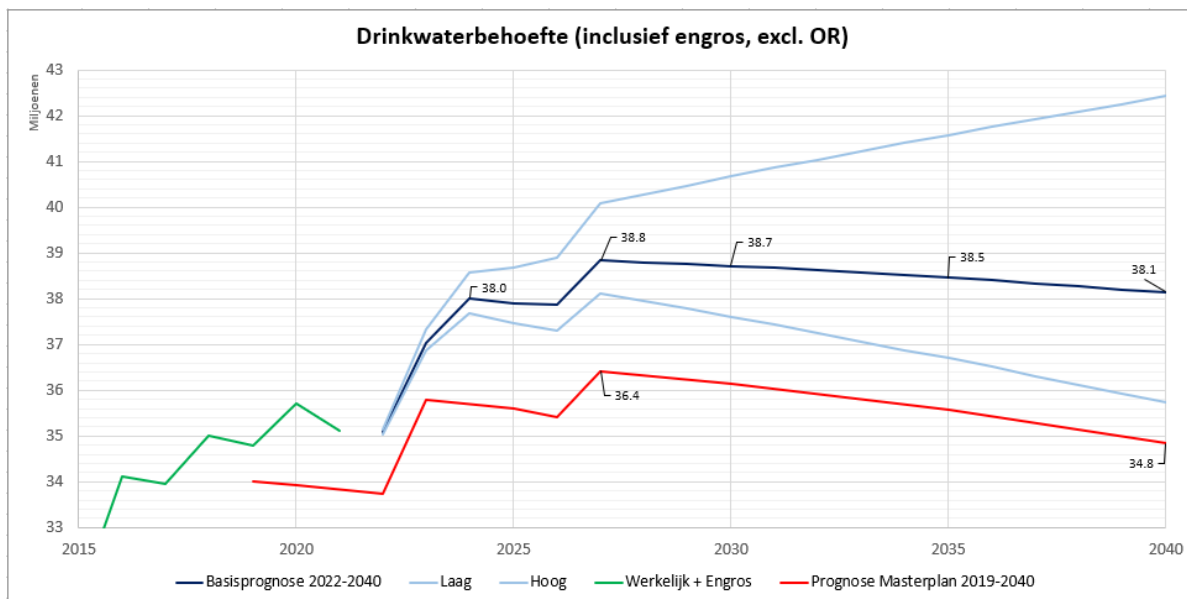

Figuur 1 – Drinkwaterafgifte 2015-2021 en drinkwatervraag 2022-2040 in het eigen voorzieningsgebied.

Het belangrijkste onderdeel van de drinkwaterprognose is de bevolkingsprognose. Zowel de CBS regionale prognose 2022 als de ABF Primos prognose 2021 voorspellen nog steeds een daling van het inwoneraantal in Drenthe. De ABF Primos prognose is gehanteerd voor de drinkwaterprognose, deze toont een daling van het aantal inwoners van zo'n 4% in het WMD voorzieningsgebied tussen 2021 en 2040.

Bevolkingsprognoses kennen veel onzekerheden. De grootste onzekerheid zit in immigratie, welke zich zeer moeilijk laat voorspellen. Daarnaast bestaat er ook een grote onzekerheid in de woningbouwopgave en bijbehorende mogelijk migratie. Deze onzekerheden zijn verwerkt in de boven- en ondergrens van de prognose.

Figuur 2 toont de totale drinkwaterbehoefte van WMD die bestaat uit de drinkwatervraag in het eigen voorzieningsgebied en de en gros leveringen aan de collega-drinkwaterbedrijven Vitens en Waterbedrijf Groningen.

Figuur 2 – Drinkwaterafgifte 2015-2021 en totale drinkwaterbehoefte 2022-2040 van WMD.

Uit deze drinkwaterprognose blijkt dat:

1. De prognose is gestegen ten opzichte van het vorige Masterplan (opgesteld in 2018). De prognose van 2018 is ook in de figuren geplot; deze is significant lager dan de nieuwe prognose. Dit is te verklaren door een toenemend hoofdelijk huishoudelijk verbruik. In 2018 en 2019 was er sprake van een droge zomer, in 2020 een redelijk droge zomer samen met een COVID-19 effect. Daarnaast is in de afgelopen jaren de bevolking in Drenthe gestegen (door migratie) en is er vanaf 2023 een gestegen grootzakelijke drinkwatervraag.
2. Op de korte termijn stijgt de drinkwaterbehoefte, op de lange termijn is er sprake van een daling. De grootste drijvende kracht achter de prognose is de bevolkingsontwikkeling. Zoals toegelicht wordt er een dalend inwoneraantal in Drenthe geprognosticeerd. Dit zorgt in de basisprognose voor een dalende drinkwatervraag. De stijging op de korte termijn wordt veroorzaakt door de vestiging van een grootzakelijke klant in de voedingsmiddelenindustrie die drinkwaterkwaliteit vereist.
3. De boven- en ondergrens van de prognose tonen een grote spreiding. De beschreven onzekerheidsmarges in 2040 resulteren in een significante spreiding in de prognose. De bovengrens ligt verder van de basisprognose af dan de ondergrens; dit komt omdat er voor de bevolkingsprognose (woningbouwopgave en migratie) meer procentuele onzekerheid naar boven dan naar beneden is meegenomen.
4. Een flinke stijging van de drinkwaterbehoefte in 2023, 2024, en 2027. In 2023 start de en gros levering Beilen – Terwisscha aan Vitens, van 2 Mm³ per jaar. In 2024 wordt de levering aan een grootzakelijke klant te Hoogeveen van zo'n 0.9 Mm³ per jaar gestart. In 2027 wordt de en gros levering Beilen – Terwisscha uitgebreid tot 3 Mm³ per jaar.

Er is zodoende op de korte termijn sprake van een stijging van de drinkwaterbehoefte door de extra en gros levering aan Vitens en de nieuwe grootzakelijke levering te Hoogeveen. Op langere termijn daalt de drinkwaterbehoefte, maar de drinkwaterbehoefte blijft significant hoger dan de huidige drinkwaterafgifte, én is significant hoger dan de drinkwaterbehoefte waar in het vorige masterplan van uit gegaan werd. Het verschil in 2040 tussen de prognose voor het vorige masterplan (opgesteld in 2018) en de nieuwe prognose 2022-2040 (opgesteld in juni 2022) is 3,3 miljoen

Partij voor de Dieren

Drenthe

Aan de voorzitter van de Provinciale Staten van Drenthe

Mevrouw J. Klijnsma
Postbus 122
9400 AC Assen

8 mei 2023

Betreft: Schriftelijke vragen ex art 41 Reglement van Orde met betrekking tot yoghurtfabriek Fage

Geachte voorzitter,

De fractie van de Partij voor de Dieren maakt zich in toenemende mate zorgen over de geplande yoghurtfabriek Fage in Hoogeveen. Uit de vergunningaanvraag blijkt dat dit bedrijf maar liefst 3% van het Drentse drinkwater gaat gebruiken¹.

Begin april kwam het RIVM² het de waarschuwing dat we rond 2030 structurele tekorten aan drinkwater zullen hebben als we nu geen maatregelen treffen.

Ook WMD Drinkwater voorziet ook problemen voor de toekomst. *'Als drinkwaterbedrijf van Drenthe hebben we vooralsnog voldoende water. Maar ook wij lopen na 2030 tegen grenzen aan'*³

De Partij voor de Dieren heeft over de komst van Fage de volgende vragen aan het college.

1a. Klopt het dat Fage met 2,5 miljoen liter per dag ongeveer 3% van het Drentse drinkwater nodig heeft? Zo nee, welk percentage is het dan?

b. Bent u het met de Partij voor de Dieren eens dat het benodigde aandeel van het drinkwater onevenredig veel is voor één bedrijf? Zo nee, waarom niet?

2. a. Bent u op de hoogte van de berekeningen (en aannames) van de WMD dat deze hoeveelheid drinkwater voor Fage in de toekomst gegarandeerd kan worden?

b. Zo ja, kunt u ons deze berekeningen toesturen?

---

¹ <https://dvh.nl/drenthe/Yoghurtfabriek-verbruikt-per-dag-25-miljoen-liter-drinkwater-28391206.html>

² rivm.nl/nieuws/snel-actie-nodig-om-drinkwatertekort-in-2030-te-voorkomen

³

<https://www.rtdrenthe.nl/nieuws/15482212/zoektocht-naar-nieuwe-bronnen-om-drinkwatertekort-voor-te-zijn>

3. a. Bent u op de hoogte van de leveringsvoorwaarden die WMD met Fage heeft afgesproken?
b. Zo ja, kunt u ons deze voorwaarden toesturen?
4. a. Het RIVM adviseert dat de overheid regie moet nemen om alle (teggengestelde) belangen af te wegen bij de verdeling van schaars drinkwater. Bent u dat met het RIVM eens? Graag toelichting.
b. Zo ja, welke overheidslaag zou in uw ogen deze regie op zich moeten nemen? Graag toelichting.
5. a. In hoeverre krijgt Fage voorrang (op andere afnemers en inwoners) met de afname van drinkwater als er tekort aan drinkwater dreigt in dat deel van Drenthe? Graag toelichting.
b. Wat is over de rangschikking voor water-afnemers geregeld bij schaarste? Kunt u ons deze informatie toesturen?
6. a. Wat vindt het college van de aanschaf van stikstofrechten ten behoeve van de fabriek door de gemeente Hoogeveen⁴? Is dat een gemeentelijke taak? Graag toelichting.
b. Had deze stikstofruimte niet naar de PAS melders of woningbouw moeten gaan? Zo nee, waarom niet?
7. a. Is het college op de hoogte van de wens van de regering om minder dierlijke eiwitten te consumeren in Nederland (in verband met de klimaateffecten van de productie van onder andere zuivel)⁵?
b. In hoeverre is het dan logisch om een zuivelfabriek een grote som subsidie te geven? Graag toelichting.
8. a. Heeft het college er zicht op in hoeverre de yoghurtfabriek afhankelijk wordt van arbeidsmigranten om in de fabriek te werken?
b. Is er in Drenthe voldoende adequate huisvesting voor deze arbeidsmigranten? Zo ja, waar baseert het college dat op?
c. Wie draagt de kosten voor het creëren van deze huisvesting?
9. Vindt het college, met de kennis van nu, de investering in het bedrijf Fage een goede besteding van maatschappelijk geld? Zo ja, waarom?

Alvast bedankt voor uw antwoorden.

Vriendelijke groet, Renate Zuiker

4

<https://www.rtv.drenthe.nl/nieuws/15517783/provincie-drenthe-wil-griekse-zuivelfabrikant-fage-vergunning-geven-voor-bouw-fabriek>

⁵ rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/12/22/nationale-eiwitstrategie